

Н. Д. Кулик

Київський національний лінгвістичний університет, Україна

e-mail: nadija.kulyk@knlu.edu.uaORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8806-1873>

РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ГЕРОНТОГЕНЕЗУ В НІМЕЦЬКИХ ПАРЕМІЯХ: ДЕНОТАТИВНИЙ АСПЕКТ СЕМАНТИКИ

Abstract

The article highlights the problem of interpreting the denotative aspect of the semantics of German proverbs denoting gerontogenesis. The selected paraphrases are classified into five thematic groups: external changes, health status, social perceptions, emotional and personal sphere, cognitive sphere (listed in ascending order). The smallest groups of German proverbs are those dealing with external changes and health issues among elderly people. The group of German proverbs reflecting public perceptions of the elderly is intermediate. The most numerous thematic groups are those addressing the emotional and personal sphere and the cognitive sphere. Additionally, this article aims to provide further nuanced insights and promote a deeper understanding of these important linguistic and cultural phenomena. The findings of the study indicate the relevance of the emotional, personal and cognitive spheres of elderly people's activities for the German-speaking society. The psychological portrait of old age encoded in the proverbs covers a wide range of cognitive and mental changes. German paroemias depicting gerontogenesis visualize the phenomena of everyday reality: skin wrinkles and graying hair, health conditions, stubbornness, low empathy, craving for comfort, vulnerability of the elderly, fear of death, life experience and wisdom or their lack, strength or weakness of old age, learning ability or its lack, irreversibility of aging, early preparation for old age, social neglect of older people, stereotypes about older women, low work performance, condemnation of love and romantic relationships between representatives of two generations – old and young, guidelines for perception of elderly people. The listed phenomena of extralinguistic reality carry different connotations but together illustrate the denotative aspect of the semantics of German proverbs to denote gerontogenesis.

Keywords: German proverbs, denotative aspect of semantics, gerontogenesis, thematic groups, phenomena of extralinguistic reality.

Анотація

Стаття висвітлює проблему інтерпретації денотативного аспекту семантики паремій німецької мови на позначення геронтогенезу. Відібрані дев'яносто три паремії класифіковано в п'ять тематичних груп: зовнішні зміни, стан здоров'я; суспільні уявлення; емоційно-особистісна сфера; пізнавальна сфера (наведено у порядку зростання). Найменшими є групи німецьких паремій, які тематизують зовнішні зміни та стан здоров'я людей поважного віку. Проміжною є група німецьких паремій, що фіксує суспільні уявлення про людей похилого віку. Найчисленнішими тематичними групами виявилися емоційно-особистісна сфера та пізнавальна сфера. Крім того, ця стаття має на меті надати додаткові нюансовані інсайти та сприяти глибокому розумінню цих важливих лінгвістичних і культурних феноменів. Результати дослідження свідчать про релевантність емоційно-особистісної та пізнавальної сфер діяльності людей поважного віку для німецькомовного суспільства. Зафіксований у пареміях психологічний портрет старості охоплює широку палітру когнітивних та психічних змін. Німецькі паремії на позначення геронтогенезу візуалізують явища дійсності: зморшки шкіри та посивіння волосся, стан здоров'я, впертість, занижений рівень емпатійності, тягу до затишку, вразливість людей похилого віку, страх смерті, життєвий досвід та мудрість або її відсутність, силу старості, здатність навчатися чи її відсутність, незворотність старості, завчасну підготовку до старості, зневажання суспільством людей похилого віку, стереотипні уявлення про жінок похилого віку, про низьку результативність роботи, засудження кохання між представниками двох поколінь – старого й молодого, настанови щодо сприйняття осіб поважного віку. Перелічені явища позамовної дійсності мають різну

конотацію, проте унаочнюють денотативний аспект семантики німецьких паремій на позначення геронтогенезу.

Ключові слова: німецькі паремії, денотативний аспект семантики, геронтогенез, тематичні групи, явища позамовної дійсності.

Вступ. Мова й культура – це семіотичні системи, що активно взаємодіють: мова виражає культурну реальність, є базовим компонентом культури, уособлює когнітивні моделі соціального мислення. Взаємозв'язок мови, культури й мислення відображає міждисциплінарну проблему, яку слід досліджувати з використанням засад філософії, соціології, психології, культурології та лінгвістики (Földes, 2019, S. 87), з урахуванням співіснування в сучасній лінгвістиці історичної, структурної, генеративної, функціональної парадигм (Zhabotynska, 2019, p. 12).

Виразником культурного й духовного надбання етносоціуму є прислів'я – антропологічний (Mieder, 2012, S. 51), семіотичний (Селіванова, 2010, с. 535) феномен, що наявний в усіх мовах і культурах. Пареміологія відносить до прислів'їв мовні одиниці реченнєвої структури з ознаками відтворюваності, усталеності, семантичної цілісності, експресивності, які узагальнюють життєвий досвід, мають повчальний характер, відбивають стереотипи, передаються від покоління до покоління. Паремію тлумачать “як семіотичну одиницю, еталонну одиницю мови, усталене висловлювання, синтаксичну одиницю, комунікативну формулу, дискурсивну одиницю (різновид дискурсивного дейксису та народного дискурсу), “моральну формулу”, мікротекст, культурний текст, культурний символ, прецедентне висловлювання, лінгвокультуреми, етнолінгвокультуреми, репрезентант психології народу (етнопсихології), надіндивідуалізовану одиницю” (Космеда, Колонюк, 2022, с. 25).

Більшість німецьких прислів'їв виникла в період XV–XX ст. (Fleischer, 1997, S. 81; Mieder, 2012, S. 52) та відбиває моральні й естетичні ідеали, звички, релігійно-обрядові традиції, ціннісні пріоритети та стереотипи суспільства певної історичної епохи. Незважаючи на багатовікову історію вивчення німецьких прислів'їв, спостерігаємо поживлення наукового інтересу до їхнього дослідження як у публікаціях, так і на рівні конференцій під егідою Європейського товариства з фразеології у 2018, 2021, 2023 роках (EUROPHRAS).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У фокусі лінгвістичних студій мовознавців перебувають ознаки (Hrisztova-Gotthardt, 2008), значення (Mieder, 2022) та динаміка німецьких прислів'їв з погляду когнітивної теорії (Földes, 2016; Hristova-Gotthardt, 2016), категорія темпоральності у вимірах німецьких паремій (Сторонська, 2021), паремії як одиниці функційно-комунікативного поля спонування в сучасній німецькій мові (Величко, 1996), граматичні та структурно-семантичні характеристики прислів'їв і приказок в українській та німецькій мовах (Капітан, 2016), паремії як мовне вираження стереотипів (Орел, 2020).

Науковий пошук спрямовано на огляд підходів до вивчення паремій у системі одиниць мови та мовленнєвої діяльності (Юськів, 2013), напрями дослідження паремій в українській лінгвістиці (Космеда, Колонюк, 2022, с. 25), функціонування паремійних одиниць в індивідуальному лексиконі білінгвальної особистості (Гапченко, 2018), проблему локальності прислів'їв і приказок (Коцюба, 2014), варіативність і трансформації українських прислів'їв (Калько, 2021), типологію функцій англійських прислів'їв (Шепітько, 2015), паремійний простір американської поезії XX ст. (Гулідова, 2008). Водночас у наукових працях мовознавців не висвітлена проблема інтерпретації денотативного аспекту семантики прислів'їв німецької мови на позначення геронтогенезу, що визначає актуальність пропонованої розвідки.

Мета роботи – інтерпретувати денотативний аспект семантики німецьких паремій на позначення геронтогенезу. Окреслена мета передбачає розв’язання таких конкретних завдань: 1) класифікувати відібрані паремії німецької мови; 2) описати явища позамовної дійсності у виокремлених тематичних групах; 3) визначити відсоткове співвідношення тематичних груп німецьких паремій на позначення геронтогенезу.

Об’єктом розвідки слугували паремії німецької мови на позначення геронтогенезу (періоду старості) людини. Предмет дослідження – денотативний аспект семантики німецьких паремій на позначення геронтогенезу. Матеріалом розвідки слугували 93 паремії, відібрані методом суцільної вибірки зі словників сучасної німецької мови Duden, Röhrich.

Методи дослідження. З огляду на мету й завдання дослідження застосовано загальнонаукові методи індукції, дедукції, синтезу, аналізу, узагальнення та метод вибірки. Маркером для формування корпусу німецьких паремій на позначення геронтогенезу є лексеми *alt / Alter / Jahre / grau*, які виокремлено із словникових дефініцій: *das Alter / вік, старість* тлумачиться як (1) “höhere Anzahl von Lebensjahren, Bejahrtheit, letzter Lebensabschnitt”; (5) “alte Menschen, Menschen einer bestimmten Altersstufe” (Duden). Значення лексеми *alt* розкривається у Словнику синонімів Duden як “1. *ältlich, nicht mehr [ganz] jung; (schweiz.): bestanden; (geh.): bejahrt, betagt, ergraut; (verhüll.): älter, in die Jahre gekommen*” (Duden).

Виклад та обговорення основного матеріалу дослідження. Основними науковими напрямками, які вивчають геронтогенез (період старості) людини, є: медичний (геронтологія), демографічний (Аксьонова та ін., 2014), юридичний (Мазур, Боровська, 2020), психологічний (Wettstein, Park, 2024; Помилуйко, 2016), соціально-психологічний (Воронова, Барчій, 2021), філософський (Тополь, 2014), літературознавчий (Гайдаш, 2019), мовознавчий (Токарева, Коллі-Шамне, Макаренко, 2021; Кулик, 2022; Голик, 2019; Pozhar, 2020).

Вікові межі геронтогенезу умовні, розрізняють хронологічний, біологічний, соціальний, психологічний вік (Магдисюк, 2013). У вітчизняній психології вважають старістю вік від 60 років та виокремлюють літній (60–74 роки), старечий вік (75–89 років) і довголіття (90 років і старше) (Помилуйко, 2016, с. 54); німецькі й англійські психологи визначають у старість вік 74 роки для чоловіків та 76 років для жінок (Wettstein, Park, 2024).

Вік означав життєву силу, позначав не роки, а соціальну характеристику особи. Із XIV ст. первісне значення віку поступилося конотаціям “старість, похилий вік”, немічність, дряхлість та поклало початок формуванню стійких ейджистських стереотипів, дискримінації літніх людей (Гайдаш, 2019, с. 18). Лексикографічні джерела тлумачать старість як період життя, що настає після зрілості й характеризується поступовим послабленням діяльності організму, зниженням функцій усіх систем (СУМ, DWDS, COLLINS). Синонімічними позначеннями старості є: похилий вік, літній вік, старший вік, пізній дорослий вік, пізня зрілість, пізня дорослість, поважний вік, третій вік, четвертий вік, довголіття тощо.

Проаналізовані паремії німецької мови на позначення геронтогенезу поділяємо на такі групи: I) зовнішні зміни; II) стан здоров’я; III) емоційно-особистісна сфера; IV) пізнавальна сфера; V) суспільні уявлення. Переклад на українську мову наводимо для розуміння денотата (буквальний переклад наш – НК, літературний переклад – за Кудіна, Пророченко, 2005).

I. Зовнішні зміни: (1) *Andere Jahre, andere Haare.* – *Інші роки, інше волосся.* (2) *Graue Haare allein machen kein Ansehen.* – *букв. Одне сиве волосся шани не дає.*

(3) *Graue Haare machen niemand alt, die Haut tut es, wenn sie runzelt.* – букв. Сиве волосся нікого не робить старим, це робить шкіра, коли морщиться. (4) *Viel Runzeln, viel Jahre.* – букв. Багато зморшок, багато років. У пареміях німецької мови візуалізуються такі фізичні ознаки старіння, як зморшки шкіри та посивіле волосся.

II. Стан здоров'я: (5) *Alter kommt mit mancherlei.* – букв. Старість приходить не одна. (6) *Das Alter ist ein Spital, das alle Krankheiten aufnimmt.* – букв. Старість – це шпиталь, який збирає всі хвороби. (7) *Das Alter ist an sich selbst eine Krankheit* – букв. Старість сама по собі є хворобою. (8) *Altes Brot will gute Zähne.* – букв. Черствий хліб хоче гарних зубів. (9) *Altes Dach ist schwer zu flicken.* – букв. Старий дах важко латати. (10) *Alter ist ein unwerter Gast.* – букв. Старість – це не шанований гість. Паремії німецької мови описують слабкий бік поважного віку, зокрема тематизують хвороби, які прогресують у старості. Проте на сучасному етапі для країн із досягнутою високою тривалістю життя населення характерним є благополучний стан здоров'я літніх людей, який дозволяє їм вести повноцінне, активне, соціально значуще життя.

III. Емоційно-особистісна сфера:

– впертість: (11) *Alter schadet der Torheit nicht.* – букв. Старість не шкодить впертості. (12) *Alter schützt vor Torheit nicht.* – букв. Старість не захищає від дурості;

– тяга до затишку: (13) *Ofen, Bett und Kanne, sind gut dem alten Manne.* – букв. Піч, ліжко, кружка добрі для старого чоловіка. (14) *Alte Katzen sitzen gern am Ofen.* – букв. Старі кішки люблять сидіти на печі. (15) *Alte Leute sitzen gern warm.* – букв. Старі люди люблять сидіти в теплі;

– умиротворення: (16) *Wild in der Jugend, bringt im Alter Tugend* – букв. Дикість у молодості приносить чесноти в старості. (17) *Der Jungen Tat, des Alten Rat.* – букв. Молодим дій, старим давай пораду;

– вразливість: (18) *Alte Schäden bluten leicht.* – букв. Старі рани легко кровоточать. (19) *Alte Wunde blutet leicht.* – Стара рана легко кровоточить.

– занижений рівень емпатійності: (20) *Alte Kuh gar leicht vergisst, dass sie ein Kalb gewesen ist.* – букв. Стара корова легко забуває, що сама була телям. (21) *Der Jungen Spiel wird den Alten oft zuviel.* – букв. Забава молодих – це часто занадто для старих;

– підвищена балакучість: (22) *Alte Fässer rinnen gut.* – букв. Старі діжки добре течуть;

– консервативність: (23) *Alte Freunde und alter Wein sind am besten.* – букв. Старі друзі і старе вино – найкращі. (24) *Alte Gewohnheit soll man nicht brechen.* – букв. Старі звички не варто ламати. (25) *Alten Schmutz soll man nicht aufrühren.* – букв. Старого бруду не чіпай. (26) *Alte Vögel sind schwer zu rupfen.* – букв. Стару птицю важко скубити;

– танатофобія: (27) *Das Alter hat den Kalender am Leib.* – букв. Старість має календар на тілі. (28) *Der Junge kann sterben, der Alte muss sterben.* – букв. Молодий може померти, старий мусить померти. (29) *Das Alter ist eine Krankheit, daran man sterben muss.* – букв. Старість – це хвороба, від неї мусиш вмерти. (30) *Graue Haare sind Kirchhofblüten.* – букв. Сиве волосся – це квіти на церковному цвинтарі.

Стабільність особистісних рис у поважному віці є індивідуальною характеристикою. В однієї людини риси залишаються стабільними, в іншій змінюються. Загострюються риси, які мають негативне забарвлення, наприклад, впертість, занижена здатність до розуміння свого оточення, консерватизм. Страх процесу помирання чи думки про припинення існування себе викликають високий рівень тривожності у літніх осіб. Наслідком втрати соціальних зв'язків, браком соціального спілкування є підвищена

балакучість. До позитивних змін характеру літніх людей зараховують умиротворення, схильність до затишку.

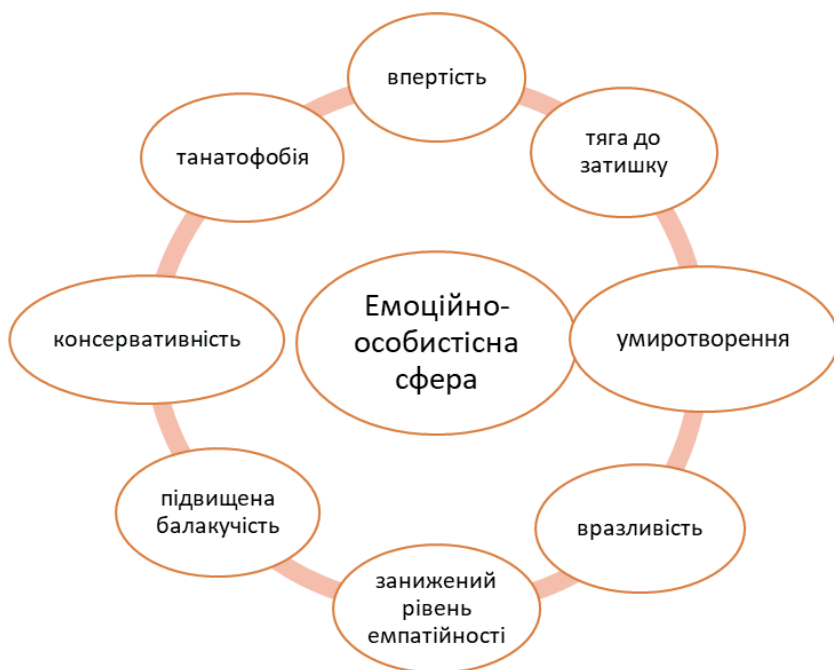

Рис. 1. Якісне вираження тематичної групи “Емоційно-особистісна сфера” німецькими пареміями на позначення геронтогенезу

IV. Пізнавальна сфера:

– мудрість та досвід: (31) *Alt Fleisch gibt fette Suppen.* – букв. Старе м’ясо дає жирний суп. (32) *Viel Jahr und Gefahr bringt Weisheit gar.* – букв. Роки і досвід дають мудрість. (33) *Die Alten zum Rat, die Jungen zur Tat.* – букв. Старі для поради, молоді для роботи. (34) *Alt Holz gibt gut Feuer.* – букв. Старе дерево дає гарний вогонь. (35) *Wenn ein alter Hund bellt, soll man hinausschauen.* – букв. Якщо гавкає старий собака, слід виглянути. (36) *Erfahren kommt mit den Jahren.* – букв. Досвід приходить з роками. (37) *Erfahrung ist ein langer Weg.* – букв. Досвід – це довга дорога. (38) *Jahre lehren mehr als Bücher.* – букв. Роки вчать більше, ніж книги. (39) *Eine alte Geige klingt besser als eine neue.* – букв. Стара скрипка звучить краще за нову. (40) *Alter bringt Erfahrung.* – букв. Старість приносить досвід;

– відсутність мудрості: (41) *Graue Haare allein machen kein Ansehen.* – букв. Лише сиве волосся шани не дає. (42) *Alt genug und doch nicht klug.* – Вік прожив, а розуму не нажив. (43) *Alter macht zwar immer weiß, aber nicht immer weise.* – букв. Хоча старість завжди робить сивим, та не завжди мудрим;

– силу старості: (44) *Alte Böcke haben steife Hörner.* – букв. Старі барани мають тверді роги. (45) *Alte Bäume lassen sich nicht biegen.* – Старе дерево важко гнеться. (46) *Alte Ochsen treten hart.* – букв. Старі воли йдуть впевнено. (47) *Ein alter Adler ist stärker als eine junge Krähe.* – букв. Старий орел сильніший за молоду ворону. (48) *Alte Füchse sind schwer zu fangen.* – букв. Старих лисиць важко вловити. (49) *Alte Füchse gehen nicht in die Falle.* – букв. Старі лисиці не йдуть в пастку. (50) *Alte Sperlinge sind schwer zu fangen.* – букв. Старих горобців ловити важко. (51) *Alte Leute haben zähe*

Häut'. – букв. Старі люди мають грубу шкіру. (52) *Alte Spatzen fängt man nicht mit Spreu.* – букв. Старих горобців не піймаєш половою. (53) *Alte Leute, alte Häute.* – букв. Старі люди, стара шкіра. (54) *Alter Hund macht gute Jagd.* – букв. Старий собака добре полює. (55) *Alte Wege und alte Freunde soll man in Ehren halten.* – букв. Старі шляхи і старих друзів слід тримати у шані.

– здатність навчатися: (56) *Je älter man wird, desto mehr muss man lernen.* – букв. Чим старіше, тим більше слід учитися. (57) *Man lernt, solange man lebt.* – букв. Учишся поки живеш. (58) *Man lernt nie aus.* – букв. Ніколи не перестаєш учитися. (59) *Zum Lernen ist keiner zu alt.* – букв. До навчання ніхто занадто не старий;

– відсутність здатності до навчання: (60) *Alte Hunde sind übel zu bändigen.* – букв. Старі собаки дресуються погано. (61) *Alte Hunde sind schwer bändig zu machen.* – букв. Старих собак важко дресувати. (62) *Alte Bäume sind schwer zu biegen.* – букв. Старі дерева важко гнути. (63) *Was Hänschen nicht lernt, lernt Hans nimmermehr.* – букв. Що не вивчив малий Ганс, дорослий Ганс не вивчить;

– незворотність старості: (64) *Wer nicht alt werden will, muss sich jung hängen lassen.* – букв. Хто не хоче стати старим, мусить повіситися молодим. (65) *Schulden, Alter und Tod schleichen unversehens ins Haus.* – букв. Борги, старість і смерть в дім проникають непомітно. (66) *Auf den Winter folgt ein Sommer, aber alte Leute werden nie wieder jung.* – букв. Після зими буде літо, але старі люди молодими не будуть;

– почуття гумору: (67) *Alter Witz hinkt.* – букв. Старий жарт кульгає;

– завчасну підготовку до старості: (68) *Junge Schlemmer, alte Bettler.* – букв. Молодий кутила, старий жебрак. (69) *Denk auf den alten Mann.* – букв. Думай про старого чоловіка. (70) *Junges Blut, spar dein Gut, damit dir's im Alter wohl tut.* – букв. Молода кров, заощаджуй добро, щоб тобі у старості було добре. (71) *Faule Jugend, lausig Alter.* – букв. Лінива молодість, вишива старість. (72) *Jugendfleiß belohnt sich im Alter.* – букв. Старання в молодості окупляться в старості. (73) *Die Jugend soll erwerben, was das Alter verzehrt.* – букв. Молодість мусить придбати те, що з'їсть старість. (74) *Schwere Arbeit in der Jugend ist sanfte Ruhe im Alter.* – букв. Важка робота в молодості є м'яким відпочинком у старості. (75) *Der Jugend Fleiß, des Alten Preis.* – букв. Старанність у молодості, приз у старості.

Старість має свій позитивний бік і незаперечні переваги, яких не мають інші вікові категорії: мудрість, уміння узагальнити життєвий досвід і регулювати пізнавальні процеси. Мудрість як властивість пізнавальної діяльності формується в процесі життєвого шляху особистості, пов'язана з особистісними рисами, проявляється в практичній діяльності, здатності втілювати нові ідеї в реальність. Німецькі паремії фіксують мудрість, сильну сторону старості, наявність почуття гумору, здатність навчатися і передбачити незворотність старості та завчасно підготуватись до цього етапу життя. Літній вік може характеризуватися і відсутністю мудрості чи здатності до навчання.

V. Суспільні уявлення:

– зневажання суспільством людей похилого віку: (76) *Wenn der Wolf alt wird, reiten ihn die Krähen.* – букв. Коли вовк стає старим, його клюють ворони. (77) *Wenn der Löffel neu ist, braucht ihn der Koch, wenn er alt ist, wirft er ihn ins Feuer.* – букв. Коли ложка нова, вона потрібна повару, коли вона стара, її викидають у вогонь. (78) *Alter ist ein schweres Malter.* – букв. Старість – тяжка мірка. (79) *Das Alter ist eine schwere Last.* – букв. Старість – важка ноша. (80) *Das Alter drückt.* – букв. Старість давить. (81) *Alte Bienen geben wenig Honig.* – букв. Старі бджоли дають мало меду. (82) *Alt werden will jeder, älter werden niemand.* – Кожен хоче дожити до старості, але ніхто не хоче зістаритися;

– стереотипні уявлення про жінок похилого віку, зокрема упередження, що жінки літнього віку – це відьми: (83) *Wo der Teufel nicht hin mag kommen, da schickt er ein alt Weib hin.* – букв. Куди не любить ходити диявол, він посилає стару жінку. (84) *Alles hat seine Zeit, nur die alten Weiber nicht.* – букв. Все має свій час, тільки не старі жінки. Негативні стереотипи про жінок похилого віку мають, на жаль, у німецькомовному суспільстві довгу традицію (Krüger, 2009, SS. 52–53; Wettstein, Park, 2024, pp. 10–11);

– неможливість кохання старості й молодості: (85) *Junge Weiber, alte Männer, gewisse Kinder.* – букв. Молоді жінки, старі чоловіки – певним чином діти. (86) *Alte Weiber, junge Männer, gewisse Sünder.* – букв. Старі жінки, молоді чоловіки – певним чином грішники. (87) *Alte Eier, alte Freier, alter Gaul sind meistens faul.* – букв. Старі яйця тухлі, старі кавалери, стара кляча ліниві. (88) *Altem Wein gehört kein neuer Kranz.* – букв. Витриманому вину не пасує жоден молодий вінок. (89) *Alter Schlauch fasset neuen Most nicht.* – букв. Стара кишка не зачінає молоде вино. (90) *Junges Weib ist altem Mann das Postpferd zum Grabe.* – букв. Молода жінка для старого чоловіка є конякою до могили. (91) *Junges Weib bei altem Mann ist bei Tag Weib und bei Nacht Witwe.* – букв. Молода жінка при старому чоловіку є вдень жінкою і вночі вдовою.

– можливість кохання: (92) *Liebe hat kein Alter* – букв. Кохання не має віку;

– суспільні настанови: (93) *Alte soll man ehren, Junge soll man lehren, Weise soll man fragen, Narren – ertragen.* – букв. Старих потрібно шанувати, молодих потрібно навчати, мудрих потрібно питати, а дурних – терпіти.

В аналізованих пареміях німецької мови переважають негативні уявлення щодо представників старшого покоління, знецінення, дискримінація за віковою ознакою, твердження про старість як важкий життєвий період, пов'язаний із труднощами; геронтофобні установки щодо жінок похилого віку, суспільство завзято критикує старіння жінок аніж чоловіків; осуд кохання між представниками різних поколінь і його можливість. Негативні вікові стереотипи є шкідливим явищем, тому що вони формують упередження у свідомості молоді щодо старшого покоління (Познанська, 2017). До нейтральних настанов належить порада шанувати літніх людей.

Отже, тематичні групи відображають такі явища позамовної дійсності: зовнішні зміни; стан здоров'я; емоційно-особистісна та пізнавальна сфери; суспільні уявлення. Відсоткове співвідношення перелічених груп представлено на рисунку 2.

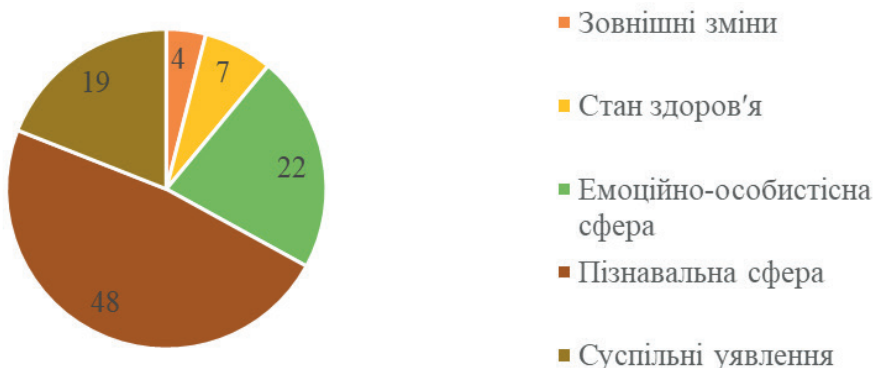

Рис.2. Відсоткове співвідношення тематичних груп, що репрезентують денотативний аспект семантики німецьких паремій на позначення геронтогенезу

Денотативний аспект семантики паремій відрізняється від денотативного аспекту семантики лексичних одиниць. Денотативний аспект семантики лексичних одиниць

номінує предмети або явища позамовної дійсності, характеризує співвіднесеність слова з номінованим предметом (Харченко, 2018, с. 95). Денотативний аспект семантики паремій відображає явища дійсності. Порівняно з відповідним аспектом лексичного значення денотативний аспект фразеологічного значення є вужчим (Лапиніна, 2020, с. 68).

Німецькі паремії на позначення геронтогенезу візуалізують явища дійсності: зморшки шкіри та посивіння волосся, стан здоров'я, впертість, занижений рівень емпатійності, тягу до затишку, вразливість людей похилого віку, страх смерті, життєвий досвід та мудрість або її відсутність, силу старості, здатність навчатися чи її відсутність, незворотність старості, завчасну підготовку до старості, зневажання суспільством людей похилого віку, стереотипні уявлення про жінок похилого віку, про низьку результативність роботи, засудження кохання між представниками двох поколінь – старого й молодого, настанови щодо сприйняття осіб поважного віку. Паремії німецької мови на позначення геронтогенезу унаочнюють денотативний аспект семантики, який охоплює понятійне ядро значення досліджуваних мовних одиниць.

Висновки і перспективи подальшого дослідження. Німецькі паремії на позначення геронтогенезу репрезентують узагальнене сприйняття в німецькомовному суспільстві таких ознак періоду старості, як зовнішні зміни, стан здоров'я, емоційно-особистісна та пізнавальна сфери, суспільні уявлення. Найчисленнішими тематичними групами є пізнавальна сфера (усвідомлення життєвого досвіду) – 48% та емоційно-особистісна сфера – 22%. Настання поважного вікового періоду супроводжується широкою палітрою когнітивних і психічних змін, які зафіксовані в німецьких пареміях та є для німецькомовного суспільства релевантнішими, аніж суспільні уявлення про людей похилого віку – 19 %, стан їх здоров'я – 7 % та зовнішні зміни в поважному віці – 4 %. Тематичні групи відображають явища позамовної дійсності, які унаочнюють денотативний аспект семантики німецьких паремій на позначення геронтогенезу.

Перспективи подальшого дослідження вбачаємо у встановленні локальності паремій на позначення геронтогенезу, у вивченні конотативного аспекту паремій німецької мови на позначення геронтогенезу.

Конфлікт інтересів

У цьому дослідженні немає конфлікту інтересів.

Використання штучного інтелекту

Не використовувався.

ЛІТЕРАТУРА

- Аксьонова, С. Ю., Крімер, Б. О., Курило, І. О., Лібанова Е. М., Полякова, С. В., Реут, А. Г., Рингач, Н. О., Слюсар, Л. І., Стещенко, В. С., Ткаченко, Л. Г. (2014). *Населення України. Імперативи демографічного старіння*. [монографія]. ВД “АДЕФ-Україна”.
- Величко, С. І. (1996). *Фразеологізми-прислів'я як конституенти функціонально-семантичного поля спонукання в сучасній німецькій мові*. [Автореф. дис. канд. філол. наук, Київський державний педагогічний інститут іноземних мов].
- Воронова, О. Ю., & Барчій М. С. (2021). Окремі соціально-психологічні проблеми старіння. *Вісник Національного університету оборони України*, 6(64), 38–48. <https://doi.org/10.33099/2617-6858-21-64-4-38-48>

- Гайдаш, А. (2019). До питання дефініції літературознавчої геронтології. *Літературний процес: методологія, імена, тенденції. Збірник наукових праць (філологічні науки)*, 13, 18–23.
- Гапченко, О. А. (2018). Фразеологічні та паремійні одиниці в індивідуальному лексиконі білінгвальної особистості. *Science and Education a New Dimension. Philology*, VI (54), 183, 19–22.
<https://doi.org/10.31174/SEND-Ph2018-183VI54-05>
- Голик, С. В. (2019). Концепт *OLD AGE* в науковій картині світу (на матеріалі англomовної медичної термінології). *Науковий журнал Львівського державного університету безпеки життєдіяльності “Львівський філологічний часопис”*, 6, 32–38.
<https://doi.org/10.32447/2663-340X-2019-6-5>
- Гулдова, І. С. (2008). *Паремійний простір американської поезії XX століття: лінгвокогнітивний і прагмалінгвістичний аспекти*. [Автореф. дис. канд. філол. наук, Київський національний лінгвістичний університет].
- Калько, В., & Калько М. (2021). Стійкість, варіативність і трансформація українських прислів'їв. *Studia Ukrainica Posnaniensia*, IX/2, 11–24.
<https://doi.org/10.14746/sup.2021.9.2.01>
- Капітан, Т. (2016). Специфіка вживання прислів'їв та приказок в українській та німецькій мовах. *Наукові записки. Серія Філологічні науки*, 146, 226–230.
- Космеда, Т., & Колонюк, С. (2022). Багатоликий статус паремії та аспекти її дослідження. *Лінгвістичні студії*, 43, 20–31.
<https://doi.org/10.31558/1815-3070.2022.43.2>
- Коцюба, З. Г. (2014). Проблема локальності (регіональності) різномовних прислів'їв і приказок у лінгвістичному дослідженні. *Актуальні проблеми прикладної лінгвістики*, 1, 253–257.
- Кулик, О. Д. (2022). Вербалізація психологічного портрета жінки поважного віку в художньому тексті (на матеріалі роману “Елізабет зникла” Емми Хілі в перекладі Анни Цвірі). *Вісник КНЛУ. Серія Філологія*, 25(1), 79–88.
<https://doi.org/10.32589/2311-0821.1.2022.263117>
- Лاپиніна, О. Л. (2020). Особливості відображення культурної інформації у семантиці фразеологічних одиниць сучасної німецької мови з компонентом на позначення транспортних засобів. *Південний архів (філологічні науки)*, 8, 67–71.
<https://doi.org/10.32999/ksu2663-2691/2020-82-10>
- Магдисяк, Л. І. (2013). Теоретико-емпіричні межі поняття ейджизму у психології. *Теоретичні і прикладні проблеми психології*, 3(32), 167–173.
- Мазур, В., & Боровська, І. (2020). Аналіз поняття старості у науково-практичному та теоретичному аспектах. *Юридичний вісник*, 4, 23–29.
<https://doi.org/10.32837/yuv.v0i4.1967>
- Орел, І. І. (2020). Способи трансляції національно-культурної інформації в семантиці німецьких фразеологічних одиниць із компонентом “Pfennig” на позначення автостереотипів. *Вісник КНЛУ. Серія Філологія*, 23(2), 102–111.
<https://doi.org/10.32589/2311-0821.2.2020.223257>
- Познанська, К. В. (2017). Соціальне становище літніх людей та ставлення до старості в українському суспільстві очима молоді. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія “Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи”*, 39, 340–345.
- Помилуйко, В. Ю. (2016). Характеристика вікових стадій дорослості з урахуванням можливостей розвитку ключових компетентностей особистості. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Психологічні науки*, 5(2), 50–55.

- Селіванова, О. О. (2010). *Лінгвістична енциклопедія*. Довкілля–К.
- Сторонська, О. С. (2021). Категорія темпоральності у вимірах німецьких паремій. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія Філологія*, 47(2), 127–130.
<https://doi.org/10.32841/2409-1154.2021.47-2.29>
- Токарева, Н., Коллі-Шамне, А. & Макаренко, Н. (2021). Кроскультурні особливості репрезентації концепту “СТАРИСТЬ” у мовній картині сучасного світу. *PSYCHOLINGUISTICS*, 30 (1), 224–248.
<https://doi.org/10.31470/2309-1797-2021-30-1-224-248>
- Тополь, О. В. (2014). Філософія похилого віку: парадигмальний контекст. *Нова парадигма*, 125, 78–87.
- Харченко, Н. В. (2018). Як діти дошкільного віку розуміють денотативне (референтне) значення слова. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Психологічні науки*, 1(2), 93–99.
- Шепітько, С. (2015). Функції прислів'їв. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство)*, 137, 95–100.
- Юськів, Б. (2013). Паремійна картина світу: проблеми дослідження: *Studia ukrainica posnaniensia*, 1, 67–73. Retrieved from
<https://pressto.amu.edu.pl/index.php/sup/article/view/1176/1208>
- EUROPHRAS European Society for Phraseology. (2025, 23. Juni). *Vergangene Tagungen*.
<https://europhras.org/de/tagungen/vergangen/page/2/>
- Fleischer, W. (1997). *Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache*. Leipzig : VEB Bibliographisches Institut.
- Földes, Cs., & Hrisztova-Gotthardt, H. (2016). Kulturelles Wissen in Dynamik. Veränderungen im sprachlichen Weltbild Deutschsprachiger – am Beispiel moderner Sprichwortformen (wie Anti- bzw. Nach-Sprichwörter). *Zeitschrift für Mitteleuropäische Germanistik*, 6 (2), 95–114.
- Földes, Cs. (2019). Sprache – Interaktion – Kultur: ein Beitrag zur Problemdekonstruktion anhand des Paradigmas Linguokulturologie. *Facetten der Mehrsprachigkeit aus theoretischer und unterrichtspraktischer Sicht (Interkulturelle Perspektiven in der Sprachwissenschaft und ihrer Didaktik)*, 85–115.
- Hrisztova-Gotthardt, H. (2008). *Vom gedruckten Sprichwörterbuch zur interaktiven Sprichwortdatenbank. Überlegungen zum linguistischen und lexikographischen Konzept mehrsprachiger Sprichwortdatenbanken*.
<http://docplayer.org/23255467-Vom-gedruckten-sprichwoerterbuch-zur-interaktiven-sprichwortdatenbank.html>
- Hristova-Gotthardt, H. & Varga A. (2015). *Introduction to Paremiology*. Warsaw : De Gruyter Open Poland.
<https://doi.org/10.2478/9783110410167>
- Krüger, C. (2009). *Zur Repräsentation des Alter(n)s im deutschen Sprichwort* (Lang ed.). Retrieved from
https://books.google.com.ua/books?id=0v37Pxg_CEUC&printsec=frontcover&hl=ru#v=onepage&q&f=false
- Mieder, W. (2012). “Dies ist der Grund dieser räthselhaften Sprichwörter”. Über “Deutsche Sprichwörter mit Erläuterungen” (1790) von Johann Christian Siebenkees. *Idiome, Konstruktionen, “verblünte rede”. Beiträge zur Geschichte der germanistischen Phraseologieforschung*, 51–70.
- Mieder, W. (2022). “Die Bäume wachsen nicht in den Himmel” – Überlieferung, Verwendung und Bedeutung eines Sprichworts. *Linguistische Treffen in Wroclaw*, 21(1), 165–203.

- Pozhar, A. (2020). Age-related conversations in Anglo-American literary discourse: A linguopragmatic aspect. *Herald of Kyiv National Linguistic University. Series in Philology*, 23(1), 84–93.
- Wettstein, M., Park, R., Kornadt, A. E., Wurm, S., Ram, N., & Gerstorff, D. (2024). Postponing old age: Evidence for historical change toward a later perceived onset of old age. *Psychology and Aging*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1037/pag0000812>
- Zhabotynska, S. (2019). The Study of Language: linguistic Paradigms. *Філологічні студії. Збірник наукових праць. Filologichni studii. Zbirnyk naukovykh prats'*, 12, 7–12. <https://doi.org/10.28925/2311-2425.2019.12.1>

ЛЕКСИКОГРАФІЧНІ ДЖЕРЕЛА

- Кудіна, О., & Пророченко, О. (2005). *Перлини народної мудрості*. Нова книга.
- СУМ. Словник української мови. (2025, 25 травня). *Старість*. <https://sum.in.ua/s/staristj>
- COLLINS. Collins dictionary. (2025, May 25). *Age*. <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/age>
- DWDS. Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache. (2025, 25. Mai). *Alter*. <https://www.dwds.de/wb/Alter>
- Duden. (1998). *Redewendungen und sprichwörtliche Redensarten. Wörterbuch der deutschen Idiomatik*. Mannheim; Leipzig; Wien; Zürich, Dudenverlag. Bd.11. 864 S.
- Röhrich L. (2000). *Lexikon der sprichwörtlichen Redensarten: in 5 Bänden*. Berlin: Directmedia.

REFERENCES

- Aks'onova, S. Yu., Krimer, B. O., Kurylo, I. O., Libanova, E. M., Poliakova, S. V., Reut, A. H., Rynhach, N. O., Sliusar, L. I., Steshenko, V. S., Tkachenko, L. H. (2014). Naselennia Ukrainy. Imperatyvy demohrafichnoho starinnia. [monohrafiia]. VD "ADEF-Ukraina".
- Velychko, S. I. (1996). *Frazeologizmy-prysliv'ia iak konstytuenty funktsional'no-semantichnoho polia sponukannia v suchasnyj nimets'kij movi*. [Avtoref. dys. kand. filol. nauk, Kyivs'kyj derzhavnyj pedahohichnyj instytut inozemnykh mov].
- Voronova, O. Yu., & Barchij M. S. (2021). Okremi sotsial'no-psykholohichni problemy starinnia. *Visnyk Natsional'noho universytetu oborony Ukrainy*, 6 (64), 38–48. <https://doi.org/10.33099/2617-6858-21-64-4-38-48>
- Hajdash, A. (2019). Do pytannia definitsii literaturoznavchoi herontolohii. *Literaturnyj protses: metodolohiia, imena, tendentsii. Zbirnyk naukovykh prats' (filolohichni nauky)*, 13, 18–23.
- Нарченко, О. А. (2018). Фразеологични та паремійні одынты в индивидуальному лексыконі билинхвал'ної особистості. *Science and Education a New Dimension. Philology*, VI (54), 183, 19–22. <https://doi.org/10.31174/SEND-Ph2018-183VI54-05>
- Holyk, S. V. (2019). Kontsept OLD AGE v naukovi kartyni svitu (na materialy anhlomovnoi medychnoi terminolohii). *Naukovyj zhurnal L'vivs'koho derzhavnoho universytetu bezpeky zhyttiedial'nosti "L'vivs'kyj filolohichnyj chasopys"*, 6, 32–38. <https://doi.org/10.32447/2663-340X-2019-6-5>
- Hulidova, I. S. (2008). *Paremijnyj prostir amerykans'koi poezii KhKh stolittia: linhvokohnityvnyj i prahmalinhvistychnyj aspekty*. [Avtoref. dys. kand. filol. nauk, Kyivs'kyj natsional'nyj linhvistychnyj universytet].

- Kal'ko, V., & Kal'ko, M. (2021). Stijkist', variatyvnist' i transformatsiia ukrains'kykh prysliv'iv. *Studia Ukrainica Posnaniensia*, IX/2, 11–24. DOI: 10.14746/sup.2021.9.2.01
- Kapitan, T. (2016). Spetsyfika vzhyvannia prysliv'iv ta prykazok v ukrains'kij ta nimets'kij movakh. *Naukovi zapysky. Seriia Filolohichni nauky*, 146, 226–230.
- Kosmeda, T., & Koloniuk, S. (2022). Bahatolykyj status paremii ta aspekty ii doslidzhennia. *Linhvistychni studii*, 43, 20–31.
<https://doi.org/10.31558/1815-3070.2022.43.2>
- Kotsiuba, Z. H. (2014). Problema lokal'nosti (rehional'nosti) riznomovnykh prysliv'iv i prykazok u linhvistychnomu doslidzhenni. *Aktual'ni problemy prykladnoi linhvistyky*, 1, 253–257.
- Kulyk, O. D. (2022). Verbalizatsiia psykhologichnoho portreta zhinky povazhnogo viku v khudozhn'omu teksti (na materialy romanu “Elizabet znykla” Emmy Khili v perekladi Anny Tsviry). *Visnyk KNLU. Seriia Filolohiia*, 25(1), 79–88.
<https://doi.org/10.32589/2311-0821.1.2022.263117>
- Lapynina, O. L. (2020). Osoblyvosti vidobrazhennia kul'turnoi informatsii u semantytsi frazeologichnykh odyntys' suchasnoi nimets'koi movy z komponentom na poznachennia transportnykh zasobiv. *Pivdennyj arkhiv (filolohichni nauky)*, 8, 67–71.
<https://doi.org/10.32999/ksu2663-2691/2020-82-10>
- Mahdysiuk, L. I. (2013). Teoretyko-empyrychni mezhi poniattia ejdzhyzmu u psykhologii. *Teoretychni i prykladni problemy psykhologii*, 3(32), 167–173.
- Mazur, V., & Borovs'ka I. (2020). Analiz poniattia starosti u nauково-praktychnomu ta teoretychnomu aspektakh. *Yurydychnyj visnyk*, 4, 23–29.
<https://doi.org/10.32837/yuv.v0i4.1967>
- Poznans'ka, K. V. (2017). Sotsial'ne stanovysche litnikh liudej ta stavlennia do starosti v ukrains'komu suspil'stvi ochyma molodi. *Visnyk Kharkivs'koho natsional'noho universytetu imeni V.N. Karazina. Seriia “Sotsiolohichni doslidzhennia suchasnoho suspil'stva: metodolohiia, teoriia, metody”*, 39, 340–345.
- Pomylyjko, V. Yu. (2016). Kharakterystyka vikovykh stadij doroslости z urakhuvanniam mozhlyvostej rozvytku kliuchovykh kompetentnostej osobystosti. *Naukovyj visnyk Khersons'koho derzhavnoho universytetu. Seriia Psykhologichni nauky*, 5(2), 50–55.
- Selivanova, O. O. (2010). *Linhvistychna entsyklopediia*. Dovkillia–K.
- Storons'ka, O. S. (2021). Katehoriia temporal'nosti u vymirakh nimets'kykh paremij. *Naukovyj visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriia Filolohiia*, 47(2), 127–130.
<https://doi.org/10.32841/2409-1154.2021.47-2.29>
- Tokareva, N., Kolli-Shamne, A. & Makarenko, N. (2021). Kroskul'turni osoblyvosti reprezentatsii kontseptu “STARIST” u movnij kartyni suchasnoho svitu. *PSYCHOLINGUISTICS*, 30(1), 224–248.
<https://doi.org/10.31470/2309-1797-2021-30-1-224-248>
- Topol', O. V. (2014). Filosofiia pokhyloho viku: paradyhmal'nyj kontekst. *Nova paradyhma*, 125, 78–87.
- Kharchenko, N. V. (2018). Yak dity doshkil'noho viku rozumuiut' denotatyvne (referentne) znachennia slova. *Naukovyj visnyk Khersons'koho derzhavnoho universytetu. Seriia Psykhologichni nauky*, 1(2), 93–99.
- Shepit'ko, S. (2015). Funktsii prysliv'iv. *Naukovi zapysky. Seriia: Filolohichni nauky (movoznavstvo)*, 137, 95–100.
- Yus'kiv, B. (2013). Paremiina kartyna svitu: problemy doslidzhennia. *Studia ukrainica posnaniensia*, 1, 67–73. Retrieved from
<https://pressto.amu.edu.pl/index.php/sup/article/view/1176/1208>

- EUROPHRAS European Society for Phraseology. (2025, 23. Juni). *Vergangene Tagungen*. <https://europhras.org/de/tagungen/vergangen/page/2/>
- Fleischer, W. (1997). *Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache*. Leipzig : VEB Bibliographisches Institut.
- Földes, Cs., & Hrisztova-Gotthardt, H. (2016). Kulturelles Wissen in Dynamik. Veränderungen im sprachlichen Weltbild Deutschsprachiger – am Beispiel moderner Sprichwortformen (wie Anti- bzw. Nach-Sprichwörter). *Zeitschrift für Mitteleuropäische Germanistik*, 6(2), 95–114.
- Földes, Cs. (2019). Sprache – Interaktion – Kultur: ein Beitrag zur Problemdekonstruktion anhand des Paradigmas Linguokulturologie. *Facetten der Mehrsprachigkeit aus theoretischer und unterrichtspraktischer Sicht (Interkulturelle Perspektiven in der Sprachwissenschaft und ihrer Didaktik)*, 85–115.
- Hrisztova-Gotthardt, H. (2008). *Vom gedruckten Sprichwörterbuch zur interaktiven Sprichwortdatenbank. Überlegungen zum linguistischen und lexikographischen Konzept mehrsprachiger Sprichwortdatenbanken*. <http://docplayer.org/23255467-Vom-gedruckten-sprichwoerterbuch-zur-interaktiven-sprichwortdatenbank.html>
- Hristova-Gotthardt, H. & Varga A. (2015). *Introduction to Paremiology*. Warsaw : De Gruyter Open Poland. <https://doi.org/10.2478/9783110410167>
- Krüger, C. (2009). *Zur Repräsentation des Alter(n)s im deutschen Sprichwort* (Lang ed.). Retrieved from https://books.google.com.ua/books?id=0v37Pxg_CEUC&printsec=frontcover&hl=ru#v=onepage&q&f=false
- Mieder, W. (2012). “Diesz ist der Grund dieser räthselhaften Sprichwörter”. Über “Deutsche Sprichwörter mit Erläuterungen” (1790) von Johann Christian Siebenkees. Idiome, Konstruktionen, “verblünte rede”. *Beiträge zur Geschichte der germanistischen Phraseologieforschung*, 51–70.
- Mieder, W. (2022). “Die Bäume wachsen nicht in den Himmel” – Überlieferung, Verwendung und Bedeutung eines Sprichworts. *Linguistische Treffen in Wrocław*, 21(1), 165–203.
- Orel I. I. (2020). Sposoby transliatsii natsional’no-kul’turnoi informatsii v semantytsi nimets’kykh frazeolohichnykh odynts’ iz komponentom “Pfennig” na poznachennia avtostereotypiv. *Visnyk KNU. Serii Filolohiia*, 23(2), 102–111. <https://doi.org/10.32589/2311-0821.2.2020.223257>
- Pozhar, A. (2020). Age-related conversations in Anglo-American literary discourse: A linguopragmatic aspect. *Herald of Kyiv National Linguistic University. Series in Philology*, 23(1), 84–93.
- Wettstein, M., Park, R., Kornadt, A. E., Wurm, S., Ram, N., & Gerstorf, D. (2024). Postponing old age: Evidence for historical change toward a later perceived onset of old age. *Psychology and Aging*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1037/pag0000812>
- Zhabotynska S. (2019). The Study of Language: linguistic Paradigms. *Філологічні студії. Збірник наукових праць. Filolohichni studii. Zbirnyk naukovykh prats’*, 12, 7–12. <https://doi.org/10.28925/2311-2425.2019.12.1>

LEKSYKOHRAFICHNI DZHERELA

- Kudina, O., & Prorochenko, O. (2005). *Perlyny narodnoi mudrosti*. Vinnytsia, Nova knyha.
- SUM. Slovyk ukrains’koi movy. (2025, 25 travnia). Starist’.

<https://sum.in.ua/s/staristj>

COLLINS. Collins dictionary. (2025, May 25). *Age*.

<https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/age>

DWDS. Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache. (2025, 25. Mai). *Alter*.

<https://www.dwds.de/wb/Alter>

Duden. (1998). *Redewendungen und sprichwörtliche Redensarten. Wörterbuch der deutschen Idiomatik*. Mannheim; Leipzig; Wien; Zürich, Dudenverlag. Bd.11.

Röhrich. L. (2000). *Lexikon der sprichwörtlichen Redensarten: in 5 Bänden*. Berlin: Directmedia.

Дата надходження до редакції 30.05.2025

Ухвалено до друку 30.06.2025

Відомості про автора

**Кулик
Надія Дмитрівна,**

кандидат філологічних наук,
доцент, доцент кафедри
німецької філології
Київського національного
лінгвістичного університету

e-mail: nadija.kulyk@knlu.edu.ua

**Коло
наукових інтересів:**
фразеологія,
лексикологія,
стилістика,
перекладознавство,
міжкультурна
комунікація

CC Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0)